

evocatie/~~stemmingsbeeld~~ /~~impressie~~ van haar zondige levensfase/~~houding~~/~~stemming~~, een liefdeslied vertolken in de beste hoofse stijl/~~toonsoort~~, met *Natureingang* en al:

Alle creaturen  
 Vrouwent sich der liever zijt:  
 Rosen, blumen hure  
 Siet man springen wieder strijt.  
 Si woren versunden,  
 Si hant or leit verwunden,  
 Si dun uns den sumer kunt.  
 Susze, suverliche,  
 Werde ich vrouden riche,  
 Dat deit mir dein roder munt!

De minnares van Christus krijgt hier een (reeds bestaande?) hoofse minnestrofe in de mond gelegd, dit staat vlak boven de tekst ook: ~~ter-illustratie van een zondige levenshouding~~ en als opmaat tot haar bekering tot de Liefde ~~zelf~~ in persoon. Het illustreert hoezeer ~~hoofse byriek~~/~~de hoofse hofstijl~~ ~~inmiddels~~ (honderd jaar/~~een eeuw~~ na Veldeke) ~~tot~~ huisstijl was geworden, ook al hebben wij daarvan nauwelijks ~~een schijn~~ van documentatie, ~~anders dan~~ behalve door een buitenkans als deze.

Wél zelfstandig overgeleverd – maar ~~vraag niet hoe~~ heerlijk gehavend ~~namelijk~~ – zijn de *Lundse liederen*, zestien bewaard in fragmenten in het Zweedse Lund, en uit een ander handschrift van dezelfde ‘bundel’ nog eens acht stuks te Brussel. Sinds hun ontdekking in 1926 zijn ze erkend als heel bijzondere poëzie, nagenoeg zeker van een en dezelfde dichter, die zich lijkt te hebben toegelegd op steeds dezelfde vorm ~~als handelsmerk~~. Alle ~~zijn~~ gedichten vertonen een driedeling, met in de kern een strofe waarin een lyrisch ik, ~~zoals bij Veldeke~~, zijn ~~persoonlijke~~ minnesentiment uitdrukt spreekt. – ~~maar hier~~ omkranst door ~~openings- en slotstrofen~~ het is een driedeling, met in het midden een lyrisch ik, dus dan moeten die andere strofen wel begin- en eindstrofe zijn? ~~die in verwante variaties, die stemming tillen op een algemeen menselijk plan, door met~~ generaliserende uitspraken over de liefde. De dichter heeft hiermee een zeer vernuftige vorm gevonden voor ~~de wisselwerking~~ tussen ~~individuele en collectieve liefdeservaring~~, ~~wat van meePal~~ aan het ~~spanningsveld~~ was ~~waarin zich het hoofse lied afspeelde~~: dit lijkt me ~~geen spanningsveld~~, want het publiek herkent zich in het minnesentiment van ~~het ik?~~ ~~de wisselwerking~~ tussen de (quasi-

)persoonlijke gemoedsgesteldheid van een individueel ik (de gemoedsgesteldheid van een individueel ik is persoonlijk, en een ik is individueel? en de herkenbaarheid daarvan voor diens publiek, dat zich conform het hoofse spel minnaars onder elkaar voelt voelde/met een hoog osm (ons soort minnaars) gehalte. Bij Veldeke kan deze stap/las van persoonlijke naar algemeen geldende gemoedsgesteldheid naar-individuele maar-collectieve liefdeservaring alleen door het interpreterende subject worden gezet/gelegd; de Lundse liederen bouwen die objectivering in de teksten zelf in, en pendelen van minnaars naar minnaar en weer terug. De dichter was een virtuoze speler op het krappe/smalle veld van vorm en inhoud; soms doet zijn poëzie haast minimalistisch aan, of bijna oriëntaals in zijn gestolde stemmingsbeelden. Verstild lijkt ook de minnaar zelf, die nogal eens de indruk maakt van, om de openingszin van Mulisch' *Wat gebeurde er met sergeant Massuro* te lenen. 'een rustig man [...] – de rust die intreedt nadat alle hoop vervlogen is'. Verstild lijkt ook de minnaar zelf, die nogal eens, om de openingszin van Mulisch' *Wat gebeurde er met sergeant Massuro* te lenen, de indruk maakt van 'een rustig man [...] – de rust die intreedt nadat alle hoop vervlogen is'.

Als vrouwen uut  
 Es ende vertuut  
 Daer ebbende wort  
 Dic vreeslec vloet  
 Der minnen woet  
 Die vaste vlocit vort.  
 Seediep heb ic int hert gevaet  
 En cans niet meer ghevaten –  
 Haer mont, haer soet ghelaet;  
 En weet wie ghelaten.  
 Soude si mi dan haten,  
 Dat waer een ovel haet  
 Droeg 't ter sulker baten.  
 Want si es mijn toeverlaet  
 Daer ic mi toe verlaten  
 Hebbe seer utermaten.  
 Die daer minde  
 Daer men hem scinde  
 Ende liet in 't claghen:

Veel beter sterven  
 Waer 't dusent werven  
 Dan dat te draghen.

In weerwil van hun ingeburgerde naam zijn de *Lundse liederen* waarschijnlijk voordrachtsteksten en misschien zelfs leespoëzie geweest: hoofse dichtkunst zonder muziek. (Al doet hun da capo-achtige structuur een dichter met muzikaal gevoel vermoeden, en zouden ze het bij moderne voordracht omkranst door Saties *Gymnopédies* goed doen/tot hun recht komen. Frits, die arme Satie, zijn *Gymnopédies* zijn zo vaak misbruikt als stemmingsmuziek (documentaires, diavoorstellingen op tentoonstellingen, en zo voort), dat ik bij deze vermelding de volgende associatie kreeg: eerstejaars studenten Nederlands huren zaaltje in het Hoogt, dragen de Lundse liederen voor met valse klemtonen, foute uitspraak en gestoken in klederdracht, gooien er de *Gymnopédies* tegenaan, en daarna diepzinnig zuipen aan de bar – (ik ben er zelf een geweest, zoals je weet). Mag het weg, kortom? En ten voeten uit zoals het hoofse liedgenre was: en de liederen (*zijn*) ten voeten uit zoals het hoofse liedgenre was? Dat klopt niet, denk ik een spel tussen innovatie en traditie/traditie en vernieuwing/steeds weer nieuwe variaties op vertrouwde thema's en schema's. ik vind deze zin niet duidelijk 'doorlopen' na de voorafgaande, noch vooruitlopen op de volgende. In deze zin gaat het over de *lundse liederen*, in de volgende over de dichter Duidelijk meester op de wapens der traditie, schermt hij met allerlei vertrouwde begrippen en zet ze creatief naar zijn hand. VOORSTEL: In weerwil van hun ingeburgerde naam zijn de *Lundse liederen* waarschijnlijk voordrachtsteksten en misschien zelfs leespoëzie geweest: hoofse dichtkunst zonder muziek, al doet hun da capo-achtige structuur een dichter met muzikaal gevoel vermoeden. In het hoofse spel tussen traditie en vernieuwing, waar de liederen ten volle blijken van geven, schermt de dichter met allerlei vertrouwde begrippen en zet ze creatief naar zijn hand. De *niders* zullen waarom 'zullen'? Ze ontbreken toch (kennelijk) juist niet? niet ontbreken, evenmin als het doorwonde hart en hoofse sjibbolet's als *minne, herte, suete, lief*, de aanbode heeft uiteraard een 'soet ghelaet', compleet met rozerode mond ('haer mont root rosenvaer'), en van deze dichter 'moghden twee wijflijc oghen wel heten een grondeloos meer' waar menig minnaar in verdrinkt. Noem je hier niet alleen de vertrouwde begrippen, en niet de creatieve manier waarop hij ze naar zijn hand zet? Waar hem precies in die traditie te lokaliseren, blijft intussen uiterst schimmig. Voorzeker in de regio van Maas en Nederrijn, en ~~ergens~~ in de dertiende eeuw, maar of dit in het midden daarvan is dan wel aan het begin of juist een eind, is ~~lijft~~ vooralsnog een mysterie ~~mysterieuze trits/driestag/driedelmg.~~ (de

d.k.,  
 ij wilt  
 gelijkt

(P.M.)

(P.M.)